

ԿԱՌԵՆ ԱՐԳԱՐՅԱՆ
ՀՊՏՀ ֆինանսների ամբիոնի պրոֆեսոր,
տնտեսագիտության թեկնածու

**ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅԱՆ
ՖԻՆԱՆՍՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ
ՏՆՏԵՍԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ
ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ**

Ներկայումս հայրենական և հատկապես արտասահմանյան մասնագիտական գրականության մեջ կան բազմաթիվ աշխատանքներ, որոնք նվիրված են առանձին ձեռնարկությունների (տնտեսավարող սուբյեկտների) ֆինանսական հիմնախնդիրներին: Սակայն դրանցում հիմնականում բացակայում են հստակ ու համակարգված մոտեցումները ձեռնարկության ֆինանսները բնութագրելու հարցում: Դա բացատրվում է նրանով, որ ֆինանսական համակարգն առավելապես դրամական միջոցների բաշխողական հարաբերությունների վրա է հիմնվում՝ այդպիսով անտեսելով շուկայական տնտեսությանը բնորոշ ֆինանսների էությունն ու գործառնությունները:

Արևմտյան երկրներում ֆինանսական դպրոցի հիմքում կորպորացիաների ֆինանսների տեսությունն է, իսկ ձեռնարկությունների ֆինանսների մեթոդական առանցքը ֆինանսական մենեջմենթն է՝ որպես կառավարման գիտության բաղադրիչ: Ընդ որում, «ֆինանսական մենեջմենթ» հիմնարար հասկացությունն ընդգրկում է ձեռնարկությունների ֆինանսների ողջ գործընթացը՝ ներառյալ վերջիններիս կառավարման կարևորագույն հիմնահարցերը:

Հիմնաբառեր. տնտեսավարող սուբյեկտ, ֆինանսական մենեջմենթ, ձեռնարկատիրություն, ձեռնարկության ֆինանսներ, ֆինանսների տեսություն

Ներկայումս ինչպես հայրենական, այնպես էլ արտասահմանյան մասնագիտական գրականության մեջ բազմաթիվ են ձեռնարկությունների ֆինանսական հիմնախնդիրներին նվիրված աշխատությունները: Այնուամենայնիվ, դրանցում դեռևս բացակայում են ձեռնարկության ֆինանսների բնութա-

գրման հստակ համակարգված մոտեցումները: Այս հանգամանքը բացատրվում է նրանով, որ հայրենական ֆինանսական համակարգը հիմնված է առավելապես դրամական միջոցների բաշխողական հարաբերությունների վրա՝ այդպիսով անտեսելով շուկայական տնտեսությանը բնորոշ ֆինանսների էությունն ու գործառնությունները:

Արևմտյան երկրներում ֆինանսական դպրոցը հենվում է կորպորացիաների ֆինանսների տեսության, իսկ ձեռնարկությունների ֆինանսների մեթոդական բազան՝ ֆինանսական մենեջմենթի՝ որպես կառավարման գիտության բաղադրիչի վրա: Ընդ որում, «ֆինանսական մենեջմենթը» ներկայացվում է որպես հիմնարար հասկացություն՝ ընդգրկելով նաև ձեռնարկատիրության կազմակերպման և կառավարման ֆինանսական հիմնահարցերը:

Ձեռնարկությունների (կազմակերպությունների) ֆինանսների հիմքում գործունեության նպատակներն են, որոնցից կարևորվում են՝

- վճարունակության ապահովում,
- լուծարելի ակտիվների կառուցվածքի սահմանում և պահպանում,
- զուտ շահույթի ստացման մեխանիզմի որոշում,
- ներդրումների և դրա ֆինանսավորման ծավալի ու կառուցվածքի որոշում:

Թվարկված նպատակների իրականացումը պայմանավորված է որոշակի գործիքակազմի կիրառմամբ (եղանակներ, մեթոդներ):

Նշված մեթոդական մոտեցումները հնարավորություն կտան սահմանելու ձեռնարկությունների ֆինանսների կազմակերպման և կառավարման գործընթացները:

Կառավարման յուրաքանչյուր տեսակ, այդ թվում՝ ֆինանսական կառավարումը, բաղկացած է երկու հիմնական բաղադրիչներից՝ կառավարման սուբյեկտ, կառավարման օբյեկտ:

Ձեռնարկություններում և ֆիրմաներում ֆինանսների կառավարման օբյեկտ են՝

- գույքը (շարժական և անշարժ),
- սեփականության իրավունքը,
- աշխատանքները և ծառայությունները,
- տեղեկատվությունը,
- ներդրումային գործունեության արդյունքները և այլն:

Բոլոր օբյեկտների կառավարման հատկանշական գիծը դրանց ազատորեն օտարումը կամ մեկ անձից մյուսին անցումն է: Ձեռնարկությունների շրջանակում նշված օբյեկտներն առանձնացվում են և ունեն արժեքային արտահայտություն:

Ձեռնարկությունը, որպես կառավարման օբյեկտ, միասնական գույքային համալիր է, որն օգտագործվում է ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնելու նպատակով: Որպես այդպիսի համալիր՝ ձեռնարկությունը կամ դրա մի մասը կարող են դառնալ առք ու վաճառքի, գրավի և այլ գործարքների առարկա՝ արտացոլվելով դրամական շրջապտույտում:

Ձեռնարկությունների դրամական շրջապտույտը տնտեսական գործընթաց է, որը պայմանավորված է արժեքի շարժմամբ և ուղեկցվում է դրամական հոսքերով, վճարումներով ու հաշվարկներով:

Ֆինանսների կազմակերպման և կառավարման գործընթացում կարևոր դեր է խաղում ձեռնարկության կարգավիճակը, ըստ որի կարելի է պարզել՝

վերջինս ունի՝ սեփականության իրավունք, տնտեսությունը վարելու ազատություն, պատասխանատվություն կրող է պարտավորությունների կատարման համար, ունի՝ ինքնուրույն հաշվեկշիռ:

Ձեռնարկությունների ֆինանսական գործունեության կառավարման հիմնական նպատակը շահույթի ստացումն է, ըստ որի կարևորվում են.

- առանձնացված գույքի տիրապետումը, որի համար իրավաբանական անձը պատասխանատվություն է կրում իր պարտավորություններով,
- գործունեության հիմնական ցուցանիշները, որոնք ներկայացվում են վիճակագրական, հարկային և այլ մարմինների,
- կապիտալի շուկայում որպես իրավաբանական անձ հանդես գալը,
- ստացված բոլոր եկամուտները համարվում են իրավաբանական անձի սեփականությունը:

Իրավաբանական անձի գործունեության բնույթը պայմանավորված է առևտրային (կոմերցիոն) կամ ոչ առևտրային կազմակերպություն լինելու հանգամանքով: Առևտրային կազմակերպության հիմնական նպատակը շահույթի ստացումն է, ոչ առևտրային կազմակերպությունները նման նպատակ չեն հետապնդում, և եթե շահույթ է ստացվում, ապա դա չի բաժանվում մասնակիցների միջև:

Արտադրական ձեռնարկությունների և առևտրային (կոմերցիոն) կազմակերպությունների՝ որպես իրավաբանական անձի գործունեությունը սկսվում է գրանցման պահից: Նրանց գործունեության բնույթը սահմանվում է՝ ելնելով ներկայացված հիմնադիր փաստաթղթերից՝ կանոնադրություն և պայմանագիր:

Պետական գրանցում ունեցող առևտրային ձեռնարկությունները (կազմակերպությունները) կարող են բաժանմունքներ և ներկայացուցչություններ ունենալ նաև դրսում: Բաժանմունքները, որպես կանոն, առանձնացված ստորաբաժանումներ են և իրականացնում են մայր կազմակերպության բոլոր գործառնությունները կամ դրանց մի մասը, այդ թվում նաև ներկայացուցչությունների գործառնությունները: Բաժանմունքները և ներկայացուցչությունները իրավաբանական անձի կարգավիճակ չունեն:

Առևտրային կազմակերպությունները հաճախ կանգնում են վերակազմավորման անհրաժեշտության առջև: Վերակազմավորումը գործնականում հնարավոր է մի քանի ձևով՝ ձուլում, բաժանում, առանձնացում, վերափոխում, միացում մեկ այլ կազմակերպության և այլն: Ցանկացած վերակազմավորում իրականացվում է հիմնադիրների կամ իրավաբանական անձ հանդիսացող մարմնի որոշմամբ՝ հիմնադիր փաստաթղթերի հիման վրա:

Այս առումով, չափազանց կարևոր է ձեռնարկությունների վերակազմավորման ճիշտ ձևակերպումը՝ պահպանելով իրավահաջորդի սկզբունքը: Խնդիրը լուծելիս պետք է նկատի ունենալ ոչ միայն իրավաբանական, այլ նաև ֆինանսական տեսանկյունները:

Ֆինանսների կազմակերպման և կառավարման վրա էական ազդեցություն են գործում կազմակերպությունների գույքի ձևավորման գործընթացները: Գույքի ձևավորման աղբյուր են համարվում.

- հիմնադիրների կամ մասնակիցների դրամական և նյութական մուծումները,
- գործունեությունից ստացված եկամուտները,
- արժեթղթերից ստացված շահաբաժինները և տոկոսները,

- կրեդիտորներից ստացված փոխառությունները և դրանց հավասարեցված միջոցները,
- կապիտալ ներդրումները, լրահատկացումները բյուջետային և արտաբյուջետային ֆոնդերից,
- անփոխհատույց և բարեգործական մուծումները և այլն:

Առևտրային ձեռնարկությունների ունեցվածքի ձևավորման աղբյուրների կառուցվածքը կախված է դրանց կազմակերպարավական ձևից, գործունեության տեսակից, արտադրության և իրացման ծավալներից:

Առևտրային ձեռնարկություններն իրենց գործունեությունից ստացված շահույթը և այլ եկամուտներ պարտավոր են բաշխել մասնակիցների միջև՝ նրանց կողմից մուծված ավանդներին և այլ կարգի մուծումներին համապատասխան:

Առևտրային ձեռնարկությունների ֆինանսների կառավարումը, ըստ էության, իրական դրամական շրջապտույտի կառավարումն է:

Իրական դրամական շրջապտույտը անխզելիորեն կապված է դրամական հոսքերի ու հաշվարկների շարժման հետ, որոնք պահանջում են որոշակի ֆինանսական գործիքների կիրառում: Այդ գործիքները լինում են առաջնային և երկրորդային: Առաջնային գործիքներից են վարկը, փոխառվությունները, արժեթղթերը, դեբիտորական և կրեդիտորական պարտավորությունները, երկրորդային գործիքներից են ֆինանսական օպցիոնները, ֆյուչերսները, ժամկետային աշխատանքային պայմանագիրը, որ կնքվում է սեփականատերերի և տնտեսավարող սուբյեկտների միջև:

Բոլոր գործառնությունները կարելի է դիտել որպես ֆինանսական գործիք, եթե դրանց հիմքում առկա են ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ, և եթե այդ գործառնություններն ունեն պայմանագրային գնանշման ձև:

20-րդ դարի վերջին բուռն զարգացում ապրեց ֆինանսների տեսության նորդասական ուղղությունը, ըստ որի հիմք ընդունվեցին կապիտալի շուկան և խոշոր կորպորատիվ գործարարությունը: Առաջացավ ֆինանսների կառավարման նոր ուղղություն՝ ֆինանսական մենեջմենթը, որն ընդգրկում է գլխավոր հաշվապահի և ֆինանսական կառավարչի գործառնությունները:

Առաջավոր երկրների տնտեսության կորպորատիվ զարգացման առանձնահատկությունն ազդեցություն գործեց ֆինանսական մենեջմենթի վրա, որը սկսեց զարգանալ որպես միջին և խոշոր կորպորացիաների ֆինանսների կառավարման գիտություն:

Ներկայումս հայրենական գիտության խնդիրն է ուսումնասիրել արևմտյան երկրների նվաճումները, յուրացնել դրանց տնտեսության վարման մեթոդաբանությունը և մոդելը, հասկանալ ձեռնարկությունների ֆինանսների կառավարման տեսական հիմքերը:

Կարծում ենք՝ չափազանցություն չի լինի, եթե ասենք, որ ներկայումս տնտեսության իրական հատվածում ձեռնարկությունների ֆինանսական մենեջմենթը հանդես է գալիս որպես գիտության արվեստ՝ ընդգրկելով ֆինանսական ռեսուրսների առավել ռացիոնալ աղբյուրներ և դրանց արդյունավետ օգտագործման միջոցով հասնելով ձեռնարկությունների ռազմավարական ու մարտավարական նպատակների իրականացմանը:

Ֆինանսական մենեջմենթի առարկան դրամական հոսքերն են, որ արտացոլում են կապիտալի շարժումը:

Առավել ընդհանուր ձևով ֆինանսների կառավարումը կարելի է սահմանել որպես ձեռնարկությունների կառավարչական գործունեության բնագավառ, որը կապված է դրամական ռեսուրսների և կապիտալի կազմակերպման հետ, ինչը հանգեցնում է ձեռնարկությունների ռազմավարական ու մարտավարական խնդիրների լուծմանը:

Շուկայական հարաբերությունների պայմաններում առևտրային ձեռնարկությունների ֆինանսական ռեսուրսները ներկայացնում են դրամական միջոցների այն մասը, որոնք ձևավորվում են եկամուտների և արտաքին մուտքերի օգնությամբ: Դրանք նախատեսված են ֆինանսական պարտավորությունների և ընդլայնված վերարտադրության հետ կապված ծախսերի կատարման համար: Իսկ կապիտալը ֆինանսական ռեսուրսների այն մասն է, որն ընդգրկվում է դրամաշրջանառության մեջ՝ եկամուտ ստանալու նպատակով: Այս առումով, կապիտալը հանդես է գալիս որպես ֆինանսական ռեսուրսների փոխակերպված ձև:

Ձեռնարկությունների ֆինանսների կառավարման գործընթացում հիմնական ու առանցքային խնդիրներից են ֆինանսական ռեսուրսների և կապիտալի ձևավորումն ու օգտագործումը: Ֆինանսական ռեսուրսները և կապիտալը այդ գործընթացում հանդես են գալիս անխզելի միասնությամբ՝ դառնալով ֆինանսների հետազոտության գլխավոր առարկան:

Ֆինանսական ռեսուրսների և կապիտալի միջև սկզբունքային տարբերությունն այն է, որ ժամանակի ցանկացած պահի դրությամբ առաջինները կամ գերազանցում, կամ էլ հավասար են կապիտալին: Եթե դրանք հավասար են, նշանակում է ձեռնարկությունը չունի ֆինանսական պարտավորություններ, և ունեցած բոլոր ֆինանսական ռեսուրսներն ընդգրկված են շրջանառության մեջ: Սակայն գործնականում նման իրավիճակ գրեթե չի լինում:

Ամբողջ աշխարհում ֆինանսական հաշվետվություններն այնպես են կառուցվում, որ ֆինանսական ռեսուրսների և կապիտալի միջև տարբերություն գտնելը գրեթե անհնար է լինում: Դա բացատրվում է նրանով, որ հաշվետվություններում ներկայացվում են ոչ թե ֆինանսական ռեսուրսները, այլ դրանց փոխակերպված ձևերը՝ որպես կապիտալ և պարտավորություններ:

Նման մեկնաբանությունները միայն տեսական հիմք կարող են լինել ֆինանսական ռեսուրսների էությունը հասկանալու համար, սակայն բավարար չեն դրանք որպես ձեռնարկությունների ու ֆիրմաների ֆինանսների հետազոտության առարկա ներկայացնելիս: Մեր կարծիքով՝ անհրաժեշտ է ֆինանսական ռեսուրսները ստորաբաժանել ըստ առանձին տարրերի՝ ելնելով դրանց միասեռ հատկանիշներից: Այս տեսակետից, ֆինանսական ռեսուրսները կարելի է ներկայացնել իբրև ներքին կամ սեփական և արտաքին կամ ներգործող միջոցներ: Ընդ որում, ներքին միջոցները բաղկացած են զուտ շահույթից և ամորտիզացիայից, իսկ փոխակերպված ձևով՝ պարտավորություններից: Զուտ շահույթը ձեռնարկությունների ու ֆիրմաների եկամուտների այն մասն է, որ գոյանում է, երբ ընդհանուր եկամուտներից հանվում են պարտադիր վճարումները (հարկային մարմիններին, բանկերին և այլն): Գործող կարգի համաձայն՝ զուտ շահույթը ձեռնարկություններն ու ֆիրմաներն օգտագործում են իրենց հայեցողությամբ:

Ինչ վերաբերում է ամորտիզացիային, ապա դա հիմնական կապիտալի և այլ արտաշրջանառու ակտիվների մաշվածքի դրամական արտահայտու-

թյունն է: Ամորտիզացիան չի ընդունում դրամական եկամուտների տեսք, թեև ընդգրկվում է ֆինանսական ռեսուրսների կազմում:

Արտաքին կամ ներգործող ֆինանսական ռեսուրսները նույնպես բաժանվում են երկու խմբի՝ սեփական և փոխառու: Այսպիսի բաժանումը պայմանավորված է կապիտալի ընդգրկման ձևերով: Որպես կանոն, արտաքին մասնակիցների կապիտալը կարող է հանդես գալ կամ ձեռնարկատիրական կապիտալի, կամ էլ վարկային կապիտալի տեսքով: Ըստ այդմ՝ ձեռնարկատիրական կապիտալը կոդիտարկվի որպես ընդգրկվող սեփական ֆինանսական ռեսուրս, իսկ վարկային կապիտալը՝ որպես փոխառու միջոց:

Ձեռնարկատիրականը ներդրված կապիտալ է, որի նպատակը շահույթի և ձեռնարկության կառավարմանը մասնակցության իրավունքի ապահովումն է:

Ինչ վերաբերում է վարկային կապիտալին, ապա դա դրամական կապիտալ է, որը տրամադրվում է ձեռնարկություններին ու ֆիրմաներին վերադարձելիության և վճարելիության սկզբունքով: Փոխառու կապիտալը տարբերվում է ձեռնարկատիրական կապիտալից նրանով, որ այն ոչ թե ներդրվում է ձեռնարկություններում, այլ տրամադրվում է ժամանակավոր օգտագործման՝ տոկոս ստանալու նպատակով: Ներկայումս սա համարվում է գործարարության տարատեսակ, որով զբաղվում են մասնագիտացված ֆինանսավարկային ինստիտուտները (բանկեր, վարկային միություններ, ապահովագրական ընկերություններ, կենսաթոշակային ֆոնդեր, ներդրումային հիմնադրամներ և այլն):

Շուկայական հարաբերությունների պայմաններում ձեռնարկատիրական և վարկային կապիտալները սերտորեն փոխկապված են, քանի որ բազմազանեցումն այսօր շուկայական տնտեսության ու ֆինանսական համակարգի հուսալիությունն ու կայունությունն ապահովող կարևոր գործոններից մեկն է: Սակայն բազմազանեցման խորացումն էլ անխուսափելիորեն հանգեցնում է կապիտալի ու ֆինանսական հոսքերի բարդացմանը:

Ընդգրկված սեփական ռեսուրսները ձեռնարկության ֆինանսական ռեսուրսների բազային մասն են կազմում, որոնք ձևավորվում են դրա ստեղծման պահին և գտնվում են վերջինիս իրավասության ներքո գործունեության ողջ ժամանակաշրջանում: Ֆինանսական ռեսուրսների այդ մասն ընդունված է անվանել ձեռնարկության հիմնադիր կապիտալ, որը ձևավորվում է բաժնետոմսերի արտարկի (էմիսիա) և, անհրաժեշտության դեպքում, դրանց հետագա վաճառքի միջոցով:

Ձեռնարկությունների ընդգրկված փոխառու միջոցները գործնականում առավել հաճախ հանդես են գալիս բանկային վարկի ու փոխատվությունների, ինչպես նաև թողարկված և վաճառքի հանված պարտատոմսերի տեսքով:

Ֆինանսական ռեսուրսները լինում են կարճաժամկետ (մինչև մեկ տարի) և երկարաժամկետ (մեկ տարին գերազանցող):

Արտադրական (առևտրային) ձեռնարկությունների ֆինանսատնտեսական գործունեության ընթացքում ֆինանսական ռեսուրսները և կապիտալը միևնույն բնույթն ունեն և համարվում են դրամական միջոցներ: Այդ միջոցները, կատարելով շրջապտույտ, դրամական ձևից վերածվում են արտադրականի՝ ապահովելով եկամուտ: Այս գործընթացն էլ հենց ֆինանսավորումն է:

Արտադրական ձեռնարկությունների ու ֆիրմաների ֆինանսական ռեսուրսները և կապիտալը ամբողջության մեջ ներկայացնում են տնտեսավա-

րող սուբյեկտների պասիվները, իսկ դրանց արտադրական ձևն ակտիվներն են:

Շուկայական հարաբերությունները, ըստ էության, ծավալվեցին 20-րդ դարի երկրորդ կեսից, երբ արևմտյան զարգացած երկրներում տեղի ունեցավ ֆինանսական և բանկային համակարգերի սերտաճում, որի արդյունքում պետական ֆինանսները սկսեցին դիտարկվել որպես դրամական միջոցների կառավարում կամ էլ, ավելի լայն իմաստով՝ փողին առնչվող գործարար հարաբերություններ¹: Արևմտյան տեսաբանները ֆինանսները սկսեցին դիտել որպես նոր գործ սկսելու կամ գործարարության զարգացման միջոց²: Ըստ այդմ՝ նրանք ֆինանսների ուսումնասիրման օբյեկտ համարեցին ինչպես համապետական (հանրային), այնպես էլ առանձին տնտեսավարող սուբյեկտների, այդ թվում նաև ձեռնարկությունների և կորպորատիվ կառույցների ֆինանսները: Եթե համապետական ֆինանսների միջոցով հետազոտվում են տնտեսության մակրոտնտեսական մակարդակում պետական եկամուտների ձևավորման ու օգտագործման գործընթացները, ապա տնտեսավարող սուբյեկտների և կորպորատիվ կառույցների ֆինանսների ուսումնասիրման առարկան դրանց կապիտալն է, եկամուտները և դրամական ֆոնդերը: Դրան համապատասխան՝ ֆինանսներն արտահայտում են այնպիսի դրամական հարաբերություններ, որոնք կապված են կենտրոնացված ու ապակենտրոնացված դրամական եկամուտների ու ֆոնդերի կազմավորման և օգտագործման հետ:

Այսպիսով՝ ձեռնարկությունների ու կորպորացիաների ֆինանսները ներկայացնում են տնտեսական գործունեության ընթացքում ստեղծված կապիտալը, եկամուտը, դրամական ֆոնդերը և դրանց ձևավորմանն ու օգտագործմանն առնչվող դրամական հարաբերությունների ամբողջությունը:

Ֆինանսների միջոցով իրականացվում են հասարակական արդյունքի և ազգային եկամտի բաշխում ու վերաբաշխում տնտեսության բոլոր ձյուղերում, այդ թվում նաև ոչ արտադրական ոլորտում: Ֆինանսական հարաբերությունները անմիջականորեն կապված են բազմաբնույթ դրամական միջոցների ձևավորման ու օգտագործման հետ, որոնք ընդունում են ֆինանսական ռեսուրսների տեսք՝ կազմելով ֆինանսների նյութական հիմքը:

Ձեռնարկությունների ու կորպորատիվ կառույցների ֆինանսները տնտեսական հասկացություն են: Վերարտադրության գործընթացում հասարակական արդյունքի իրացումն առանց ֆինանսների տեղի չի ունենում, քանի որ վերարտադրության մեջ համամասնությունները սահմանվում են միայն արժեքային, դրամական հասկացությունների միջոցով: Ուստի ձեռնարկությունների ու կորպորատիվ կառույցների ֆինանսների գոյությունը նույնպես օբյեկտիվ անհրաժեշտություն է:

Այսպիսով՝ ձեռնարկությունների կորպորատիվ ֆինանսները ներկայացնում են դրամական միջոցների և դրամական հարաբերությունների համակարգ, որի շրջանակներում կազմավորվում ու օգտագործվում են կապիտալը, եկամուտները և դրամական ֆոնդերը: Ընդ որում, եկամուտները հանդես են գալիս տնտեսական գործունեության ընթացքում թողարկված արտադրանքի և այլ արտաիրացումային գործունեությունից ստացված հասույ-

¹ Տե՛ս **Бернер И., Коллер Ж.-К.**, Толковый экономический и финансовый словарь, т. 1, М., 1994, էջ 735:

² Տե՛ս Оксфордский толковый словарь, М., 1995, էջ 244:

թի, իսկ դրամական ֆոնդերը՝ սպառման, կուտակման և պահուստային ձևերով, որոնք հետագայում դառնում են ֆինանսական պլանավորման, վերլուծության և հսկողության առարկա: Դրամական ֆոնդերը ներկայանում են որպես դրամական միջոցների առանձնացված մասեր՝ ստանալով նպատակային օգտագործման ուղղվածություն: Դրանք կազմում են դրամական միջոցների միայն այն մասը, որ գտնվում է ձեռնարկությունների ու ֆիրմաների շրջանառության ոլորտում:

КАРЛЕН АБГАРЯН

Профессор кафедры „Финансов“ АГЭУ,
кандидат экономических наук

Экономические и методические проблемы управления финансами в предприятии.- В настоящее время как в отечественный, так и в зарубежной экономической литературе есть многочисленные работы, которые посвящены финансовым проблемам отдельных предприятий (финансовых субъектов). Однако в них, в основном, нет четких и системных подходов, характеризующих финансовое состояние предприятия. Это объясняется тем, что финансовая система основана на распределительных отношениях денежных средств, таким образом игнорируя суть и функции финансов, типичных для рыночной экономики. В западных странах в основе финансовой школы лежит теория финансов корпораций, а методическим стержнем финансов предприятий является финансовый менеджмент, как компонент управленческой науки. При этом, концепция „финансовый менеджмент“ подразумевает весь процесс важнейших финансовых проблем, которые исходят из его целей.

KARLEN ABGARYAN

Professor at the Chair of
„Finance“ at ASUE, PhD in Economics

Economic and Methodical Issues of Managing Finance in Enterprises.- There is a great variety of works both in domestic and foreign literature devoted to financial issues of individual enterprises (financial entities). However, there aren't any clear and coordinated approaches characterizing the financial condition of the enterprise. It can be explained by the fact that the financial system is based on the allocative relations of financial means, thus ignoring the essence and functions of finance, typical to market economy. In western countries the financial school is based on the theory of „corporations' finance“ and financial management plays the role of a pivot for an enterprise's financial state, being a component of managerial science. Moreover, the concept of „financial management“ presupposes the whole process of the most important financial issues which arise from its objectives.